

Pravidla chovu

Cílem tohoto textu je poskytnout majitelům registrovaných chovatelských stanic závazná pravidla zájmového chovu krysy velké a krysy obrovské, která by zajistila určitou úroveň chovu zvířat s ohledem na jejich životní pohodu a chovatelské cíle. Pravidla jsou aktualizována k 1. 1. 2023.

I. Výklad pojmů

- a) Předmětem chovu jsou rozuměni příslušníci druhu *Cricetomys gambianus* (krysa obrovská) a *Cricetomys emini* (krysa velká), dále jen krysy.
- b) Registrovanou chovatelskou stanicí (dále jen CHS) se pro účely těchto pravidel rozumí chovatelská stanice krys zapsaná u ČSCH.
- c) Chovatel je fyzická či právnická osoba vlastnící registrovanou chovatelskou stanicí.
- d) Životní pohoda je stav, kdy zvíře netrpí zbytečným stresem a má možnost projevit své přirozené chování.
- e) Pro naše účely se chovem především rozumí odchov mláďat.
- f) Průkaz původu (dále jen PP) je oficiální listina vydávaná chovatelem, potvrzená plemennou knihou a zaručující původ zvířete.
- g) Výpis předků (dále jen VP) je neoficiální listina, vydávaná chovatelem v případě nemožnosti vydat řádný PP.
- e) Registrací se rozumí svolení k chovu, které bude uděleno na žádost chovatele odbornou komisí pro chov krys, kterou ustanoví ÚOK CHHL.

II. Podmínky držení zvířat

- a) Je nezbytné krysy chovat v podmínkách odpovídajících jejich fyziologickým i etologickým potřebám a neohrožovat jejich životní pohodu.
- b) Krysy je možné chovat v přirozených skupinách, ve kterých mohou rozvíjet své vrozené komunikační schopnosti a sociální vztahy, nebo je chovat samostatně. Druhá varianta předpokládá, že jedinci chovanému samostatně bude věnována dostatečná pozornost, aby nestrádal. Každé zvíře je individuální a tomu je potřeba přizpůsobit péči o něj.
- c) Je nutné, aby chovatel zajistil krysám dostatečnou možnost rozvoje jejich fyzických i mentálních schopností. Tato zvířata potřebují ke svému rozvoji velké množství vnějších podnětů. A to platí pro individuálně, tak společně chovaná zvířata.
- d) **Minimální velikost** ubikace by měla odpovídat rozměrům cca **100 x 60 x 70 cm** (délka x hloubka x výška). Tyto rozměry jsou minimální za předpokladu pravidelného (denního) výběhu mimo klec. Šířka ubikace pro dospělou krysu by neměla být menší než 60 cm.
Pokud krysy v ubikaci tráví veškerý čas, je třeba voliéra o rozměrech nejméně 300 x 300 x 200 cm (délka x hloubka x výška).
- e) Vybavení ubikace by mělo umožňovat krysám dostatek pohybu a mělo by být uzpůsobené tak, aby se předešlo možným zraněním. Zároveň by v ubikaci měli mít dostatečné množství prostředků/podnětů pro svůj rozvoj.

f) Umístění a vybavení ubikace by mělo být takové, aby krysy nestrádaly ani přílišným horkem, ani chladem, neměly by být vystaveno přímému působení slunce a ani by neměly stát v průvanu. Optimální teplota pro chov je 19 až 25 stupňů. Ubikaci je nutné doplnit domečkem, dřevem na hlodání, záchodem apod.

g) Je naprosto nezbytné umožnit krysám neustálý přístup k pitné vodě a zajistit jim dostatečnou výživu. Dostatečnou výživou se rozumí dostatek ovoce a zeleniny, ořechů, bobulí a různého druhu zrní, ale také dostatek živočišné stravy (vařené kuřecí srdce, krky, vejce, červi apod.).

h) V případě nemoci či podezření na nemoc je povinností chovatele poskytnout potřebnou zdravotní péči včetně návštěvy kvalifikovaného veterinárního lékaře (specialisty na daný druh).

III. Obecné podmínky chovu

a) Je nezbytné, aby chovatel **dodržoval podmínky registrovaného chovu**, tj. registraci chovných zvířat a registraci vrhů s průkazem původu. Veškerou administrativu s tím spojenou je vhodné vyřizovat včas.

b) CHS by měla **odchovávat především krysy s průkazem původu**. Odchovávat mláďata bez průkazu původu (tedy s VP) je povoleno, avšak pouze v míře nezbytně nutné k dosažení chovatelského cíle a v rámci co nejmenší zátěže chovné samice. I v tomto případě se nesmí překročit počet vrhů na jednu samici. Odchov mláďat s VP není primárním účelem CHS.

c) Není přípustné, aby chovatel v rodokmenech záměrně uváděl falešné údaje. To platí nejen pro PP ale i pro VP, vydávané CHS.

d) Zvířata vhodná k dalšímu rozmnožení je potřeba vybírat s ohledem na jejich zdravotní stav a povahu. Je nepřípustné, aby chovatel prováděl odchovy na chronicky nemocných zvířatech, zvířatech agresivních atp. Také je nepřípustné rozmnožovat jedince, u kterých je podezření, že jsou v přílišném příbuzenském vztahu.

e) **Výběr vhodného spojení** dvou zvířat by měl být prováděn **s ohledem na cíl chovu a na základě znalostí** zdravotního pozadí předků zvířat.

f) K chovu se primárně doporučuje vybírat jedince, kteří nejsou příbuzní (tj. nemají stejné ani prarodiče). Užší příbuzenská plemenitba musí být podložena chovatelským cílem a doporučuje se pouze zkušeným chovatelům. **Povolená je příbuznost maximálně s koeficientem příbuznosti 1/16**. To znamená, že rodiče vrhu nesmí být v bližším příbuzenství, než že mají stejné prarodiče, tj. obdobně jako u lidí, že mohou být bratranec a sestřenice. Bližší příbuznost není přípustná, není tedy možné, aby rodiče vrhu byli sourozenci nebo rodič a potomek.

g) **Vrhy nově registrovaných chovatelů podléhají schválení odborné komise**, a to bez ohledu na to, zda jde o vrh s řádným PP nebo s výpisem předků. Budou se schvalovat první 2 vrhy, pokud všechno bude v pořádku, dál budou chovatelé vrhy plánovat již sami. Pokud budou s vrhy daného chovatele potíže, může odborná komise rozhodnout o prodloužení podmínky o další 2 vrhy.

IV. Krytí zvířat

- a) **Minimální věk** pro první krytí **samice** je **8 měsíců**. Minimální **váha** je **1 300 g**.
- b) **Minimální věk** pro krytí **samcem** je **8 měsíců**. Minimální **váha** je **1 500 g**.
- c) **Maximální věk** pro poslední krytí **samice** je do **6 let**.
- d) **Ideální počet vrhů** na jednu samici jsou **1 – 2 vrhy ročně**. **Maximální povolený počet vrhů** na jednu samici jsou **2 vrhy za rok**, v extrémním případě 3 vrhy za roky, ale pouze dvakrát za dobu plodnosti.
- e) **Maximální počet vrhů** na jednoho samce je **10 vrhů**. Maximální počet vrhů na jednu samici je 12 vrhů. Odborná komise může omezit počet vrhů na jednom zvířeti.

V. Odchov zvířat

- a) Je třeba brát ohled na březost samice a uchránit ji zbytečných stresů, které by mohly mít vliv na zdraví narozených mláďat. V době březosti a odchovu mláďat je potřeba poskytnout samici dostatek kvalitní a snadno stravitelné stravy, dostatek ovoce a zeleniny, živočišné stravy a případně vitamínů a doplňků stravy.
- b) **Minimální věk pro odstav** mláďat a jejich předávání novým chovatelům je **6 týdnů**. **Ideálem** je věk **8 týdnů**. Mláďata není nutné oddělovat, pokud si je chovatel chce nechat. Pokud jdou mláďata k novému chovateli, je vhodné je předat mezi 6. – 8. týdnem. Ale i v pozdějším věku (např. v 10 týdnech si dobře zvykají na nové prostředí). Pokud samice zůstane se svými potomky, je nutné oddělit mláďata samčího pohlaví okolo 4. měsíce.
- c) Mezi úplným odstavením mláďat a **dalším krytím stejné samice** musí být dodržen **interval minimálně 2 měsíce**. V této době by se měla samice dostat zpátky na původní kondici, pokud tomu tak není, je dobré s dalším krytím vyčkat déle.

VI. Závěrečná ustanovení

- a) Cílem každého chovatele by měl být odchov zvířat s PP, bez zdravotních problémů a s vyrovnanou povahou.
- b) Nedodržováním těchto pravidel se chovatel vystavuje nebezpečí kárných opatření.
- c) Při soustavném či opakovaném nedodržování těchto pravidel je možné chovatele úplně vyloučit ze seznamu registrovaných chovatelských stanic.
- d) Výjimku z pravidel je možné udělit v případě, že ji schválí ÚOK CHHL.
- e) Vzhledem k tomu, že v ČR je registrovaný chov v počátku a nepříbuzných jedinců je zde malé množství (v ČR se počet jedinců pohybuje v řadech desítek maximálně stovek jedinců), je třeba důsledně chov hlídat. V rámci chovu budou vítáni jedinci ze zahraničí, kteří jsou odlišného původu.